

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-3.8>

І. П. Шумейко, доктор філософії за спеціальністю 081 Право,
докторант кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету

АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ У СПРАВАХ ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття присвячена з'ясуванню сутності, класифікації та структури адміністративних актів у справах про фінансову відповідальність, а також наданню характеристики відомостям, які містяться у кожній структурній одиниці цих актів. З'ясовано, що адміністративний акт у справі про фінансову відповідальність вирішує цю справу по суті в один із двох способів – з притягненням або без притягнення до фінансової відповідальності. Визначено, що видами таких адміністративних актів є: про застосування заходів фінансової відповідальності; про закриття справи з реабілітуючих чи з нереабілітуючих підстав; про передачу матеріалів для проведення досудового розслідування; про укладення угоди про врегулювання наслідків вчинення порушення. Виявлено, що вступна частина акта може містити: дату і місце розгляду справи; найменування органу, посаду і повне ім'я посадової особи та реквізити документу, на підставі якого вона діє; реквізити документу, який став підставою початку провадження у справі; номер акта; відомості про особу, яка притягається до відповідальності, а також про потерпілого. Охарактеризовано, що в мотивувальній частині акта можуть зазначатися: зміст пояснень особи; встановлені суб'єктом владних повноважень обставини; докази на підтвердження таких обставин; нормативні акти або дозвільні документи, вимоги яких порушено (або навпаки – не порушено); мотиви прийняття чи відхилення доводів особи, яка притягається до фінансової відповідальності; обставини, які впливають на розмір стягнення (якщо існують підстави для його накладення та санкція не є фіксованою абсолютно-визначеною); у разі закриття справи зазначаються підстави такого рішення. Встановлено, що резолютивна частина акта, окрім прийнятого рішення, може містити, серед іншого: суму штрафу; строк сплати і реквізити для сплати фінансової санкції; порядок виконання акта; дії, необхідні для усунення порушення та його наслідків; дату набрання актом чинності; порядок і строк його оскарження (останні дві складові слід віднести до заключної частини акта шляхом внесення відповідних змін).

Ключові слова: адміністративний акт, вступна частина, заключна частина, закриття справи, мотивувальна частина, притягнення до відповідальності, резолютивна частина, фінансова відповідальність.

I. P. Shumeiko. Administrative acts in cases concerning financial responsibility

The article is devoted to clarifying the essence, classification and structure of administrative acts in cases of financial responsibility, as well as providing characteristics of the information contained in each structural unit of these acts. It has been established that an administrative act in a case concerning financial responsibility resolves the case in one of two ways – with or without financial responsibility. It has been determined that the types of such administrative acts are: on the application of financial responsibility measures; on the closure of a case on rehabilitative or non-rehabilitative grounds; on the transfer of materials for pre-trial investigation; on the conclusion of an agreement on the settlement of the consequences of a violation. It has been established that the introductory part of the act may contain: the date and place of consideration of the case; the name of the authority, the position and full name of the official and the details of the document on the basis of which he or she is acting; the details of the document that became the basis for initiating proceedings in the case; the number of the act; information about the person being held liable, as well as about the victim. It is specified that the explanatory part of the act may contain: the content of the person's explanations; the circumstances established by the authority; evidence confirming such circumstances; regulatory acts or permits, the requirements of which have been violated (or, conversely, not violated); the reasons for accepting or rejecting the arguments of the person brought to financial responsibility; circumstances affecting the amount of the fine (if there are grounds for imposing it and the sanction is not fixed and absolutely defined); if the case is closed, the grounds for such a decision are indicated. It has been established that, in addition to the decision taken, the operative part of the act may contain, among other things: the amount of the fine; the payment deadline and details for payment of the financial sanctions; the procedure for executing the act; the actions necessary to eliminate the violation and its consequences; the date on which the act comes into force; the procedure and deadline for appealing it (the last two components should be included in the final part of the act by making the appropriate changes).

Key words: administrative act, bringing to responsibility, closure of the case, concluding part, financial responsibility, introductory part, motivational part, operative part.

Постановка проблеми. Відсутність єдності правового регулювання фінансової відповідальності (в широкому розумінні цього терміну, тобто не обмежуючись відповідальністю за порушення фінансово-правових норм) свідчить про відсутність системного підходу законодавства до унормування численних санкцій

© І. П. Шумейко, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

грошового характеру, які застосовуються суб'єктами публічного адміністрування до осіб, які порушили публічно-правові норми (в більшості випадків – до суб'єктів господарювання) і які не належать до заходів адміністративної відповідальності. Результатом розгляду справи про фінансову відповідальність є адміністративний акт. Попри те, що нещодавно держава унормувала загальні вимоги до адміністративного акта, у фінансовій відповідальності наразі відсутня уніфікація таких вимог; навіть назва адміністративних актів відрізняється залежно від сфери суспільних відносин, в якій застосовано фінансову відповідальність. Існує потреба в подальшому еволюційному розвитку адміністративно-процедурних норм шляхом вироблення єдиних вимог до структури, форми і змісту адміністративного акта саме у сфері фінансової відповідальності. Така потреба свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує значна кількість наукових робіт, присвячених адміністративному акту. Зокрема, Т. Білоус-Осінь, Є. Фролова, М. Слободянюк і Т. Латковська наголошують на тому, що адміністративний акт є основною правовою формою публічного адміністрування, основним інструментом діяльності адміністративних органів, юридичним фактом для виникнення, зміни та припинення адміністративних правовідносин, а також відповідних прав, обов'язків та інтересів приватних осіб [1, с. 6]. А. Турчак дослідила ознаки адміністративного акта та виокремлює такі: адресний, індивідуальний характер; акт стосується конкретного суб'єкта правовідносин – фізичної або юридичної особи; видається (приймається) уповноваженим суб'єктом публічного адміністрування; спрямованість на реалізацію матеріальних норм адміністративного права; зовнішній характер дії; вектор на досягнення певних юридичних результатів для конкретних суб'єктів – встановлення, зміна або припинення їх прав та обов'язків [2]. Б. Мельниченко наводить власну класифікацію адміністративних актів, а також власне визначення цього терміну, під яким пропонує розуміти дії (рішення) суб'єктів публічного управління, здійснювані в межах їхньої компетенції, визначеної законом, у передбачений законом спосіб, які спричиняють юридичні наслідки [3, с. 61]. В. Доненко та П. Макушев звертають увагу на особливості адміністративних актів та наголошують, що на відміну від нормативного акту, який має загальний і неперсоніфікований характер, адміністративний акт спрямований на швидке і конкретне вирішення індивідуальних питань [4, с. 429]. Разом з тим, через відсутність на даний час комплексного дослідження інституту фінансової відповідальності в адміністративному праві України, адміністративні акти у справах про фінансову відповідальність наразі не були предметом наукових досліджень комплексного характеру; досліджувалися лише окремі різновиди адміністративних актів у цій сфері в рамках робіт, присвячених переважно лише податковим правовідносинам. Саме тому існує потреба в наданні ґрунтовної характеристики адміністративних актів, які приймаються за результатами розгляду справ про фінансову відповідальність.

Мета статті – з'ясувати сутність, класифікацію і структуру адміністративних актів у справах про фінансову відповідальність, а також охарактеризувати відомості, які містяться у кожній структурній одиниці цих актів.

Виклад основного матеріалу. Нормативне визначення поняття адміністративного акта міститься в п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про адміністративну процедуру», згідно з яким, адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, прийняте (вчинена) адміністративним органом *для вирішення конкретної справи* та спрямоване (спрямована) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб) [5]. У фінансовій відповідальності прийняттям адміністративного акта завершується розгляд справи; цим актом справа вирішується по суті – з притягненням особи до фінансової відповідальності або без такого притягнення. З моменту набрання чинності таким адміністративним актом особа, яку притягнуто до фінансової відповідальності, вважається винуватою у вчиненні правопорушення та повинна сплатити визначену суму штрафної санкції; в свою чергу, особа, щодо якої провадження закрито, остаточно визнається такою, що не повинна нести фінансову відповідальність за стверджуване діяння, з приводу якого розглядалася справа.

За доктринальною класифікацією адміністративних актів, досліджувані акти *за формою* є письмовими, *за функцією* – охоронними, *за дією в часі* – разовими, *за правовими наслідками* – зобов'язуючими (в разі притягнення до фінансової відповідальності), *за характером дії* – обтяжуючими (в разі притягнення до відповідальності) чи сприяючими (в разі закриття справи). Досліджувані адміністративні акти оформлюються у формах постанов, рішень, а в податкових правовідносинах – податкових повідомлень-рішень.

Залежно від результату розгляду справи про фінансову відповідальність, суб'єкт владних повноважень приймає один з таких адміністративних актів:

1) *про застосування заходів фінансової відповідальності*. Конкретна назва цього акту може змінюватися в залежності від сфери застосування фінансової відповідальності, наприклад: про застосування адміністративно-господарських санкцій, про накладення штрафу, про накладення адміністративно-господарського штрафу, про застосування фінансових санкцій (штрафів), про застосування заходу впливу тощо. Такий адміністративний акт приймається лише якщо доведено, що: 1) було вчинено правопорушення, за яке передбачена фінансова відповідальність; 2) в діях особи є склад такого правопорушення; 3) відсутні підстави для звільнення від фінансової відповідальності; 4) відсутні інші обставини, що виключають провадження у справі;

2) *про закриття справи*:

а) з реабілітуючих підстав (відсутність події або складу правопорушення);
б) з nereабілітуючих підстав (у зв'язку зі скасуванням відповідальності за діяння; через ліквідацію юридичної особи або смерть фізичної особи; внаслідок спливу строку давності або наявності інших підстав для звільнення від фінансової відповідальності);

3) *про передачу матеріалів для проведення досудового розслідування*. Такий адміністративний акт має винятковий характер і передбачений п. 17 Порядку розгляду справ про порушення вимог законодавства та застосування санкцій до суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії, затвердженого наказом Державної інспекції ядерного регулювання України від 28 грудня 2012 року № 256 (далі – Порядок № 256), згідно з яким, якщо під час розгляду справи посадові особи Держатомрегулювання України та її територіальних органів прийдуть до висновку, що у виявленому порушенні є ознаки кримінального порушення, матеріали справи передаються прокурору або органу досудового розслідування [6];

4) *про укладення угоди про врегулювання наслідків вчинення порушення*. Цей адміністративний акт теж є винятком та передбачений п. 4 розділу VI Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та застосування заходів впливу, затверджених рішенням НКЦПФР від 06 квітня 2021 року № 227 (далі – Правила № 227), згідно з яким, одним із заходів впливу, альтернативним штрафу, є укладення письмової угоди із юридичною особою, за якою юридична особа зобов'язується сплатити визначене грошове зобов'язання та вжити заходів для усунення та/або недопущення в подальшій діяльності порушень вимог законодавства у сфері запобігання та протидії, забезпечити підвищення ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками тощо [7].

Варто відзначити, що не в усіх сферах застосування фінансової відповідальності законодавство передбачає можливість прийняття адміністративного акта, відмінного від застосування заходів фінансової відповідальності. Одним із багатьох таких прикладів є Порядок накладення Державним агентством України з питань кіно адміністративно-господарських штрафів за порушення вимог статті 15-1 Закону України «Про кінематографію», затверджений наказом Міністерства культури України від 19 лютого 2016 року № 70 (далі – Порядок № 70), в якому зазначено, що рішення уповноваженої посадової особи Держкіно оформлюється у вигляді постанови про накладення адміністративно-господарського штрафу [8] та не передбачено при цьому будь-яких альтернатив, в тому числі не затверджено форми постанови про закриття справи. Така ситуація залишає відкритою відповідь на питання, яким є порядок дій суб'єкта владних повноважень у разі виявлення обставин, що виключають провадження у справі, в тому числі відсутності події чи складу правопорушення. Отже, існує прогалина у праві, яку неможливо заповнити шляхом застосування аналогії, оскільки як зазначив Верховний Суд в п. 65 постанови від 11 березня 2021 року у справі № 640/23179/19, аналогія закону та аналогія права не застосовується для визначення підстав, меж повноважень та способу дій органів державної влади та місцевого самоврядування [9]. Тому існує необхідність в уніфікації порядку дій суб'єкта владних повноважень в разі, якщо в ході розгляду або за результатами розгляду справи про фінансову відповідальність будуть виявлені обставини, які виключають провадження у справі.

Загальні вимоги щодо змісту адміністративного акта містяться в ст.ст. 71-72 Закону України «Про адміністративну процедуру», де визначено, що адміністративний акт повинен складатися з чотирьох частин – вступної, мотивувальної, резолютивної та заключної [5]. За результатами аналізу спеціального законодавства про фінансову відповідальність було виявлено, що не в усіх випадках закріплено поділ адміністративних актів на частини, а в тих випадках, де такий поділ закріплено – структура адміністративного акта не повною мірою відповідає тій, що визначена положенням ч. 1 ст. 71 наведеного вище Закону. Зокрема, законодавство про фінансову відповідальність не передбачає такої окремої частини адміністративного акта як заключна (замість цього положення про набрання чинності та оскарження адміністративного акту включаються до його резолютивної частини), а крім того іноді виокремлюється описова частина, якої немає в ч. 1 ст. 71 наведеного вище Закону.

Переходячи до особливостей змісту окремих частин адміністративних актів про фінансову відповідальність, почнемо зі *вступної частини*. Згідно з абзацом третім ч. 1 ст. 71 Закону України «Про адміністративну процедуру», в цій частині зазначаються найменування адміністративного органу, дата прийняття адміністративного акта та його реєстраційний номер, відомості в обсязі, достатньому для встановлення особи адресата адміністративного акта, та його контактні дані [5]. Окрім цих відомостей, нормативні акти про фінансову відповідальність передбачають зазначення у вступній частині:

– місця розгляду справи (п. 2 ч. 16 ст. 74 Закону України «Про внутрішній водний транспорт», далі – Закон № 1054-IX) [10];

– посади, прізвища, імені, по батькові особи, яка винесла постанову (п. 23 Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1995 року № 244, далі – Порядок № 244) [11];

– документу, на підставі якого діє посадова особа (п. 10 Порядку накладення Державним комітетом телебачення і радіомовлення України адміністративно-господарських штрафів, затвердженого наказом Держкомтелерадіо України від 17 жовтня 2017 року № 384, далі – Порядок № 384) [12];

– посилання на дату і номер протоколу про порушення та реквізитів додатків, що підтверджують висновки акта та/або протоколу (Додаток 4 до Порядку № 256) [6];

– реквізитів документа (документів), який (які) повинен (повинні) мати обґрунтовану причину (встановлені факти порушень законодавства), на підставі якого (яких) прийнято рішення (пп. 2 п. 6 Порядку застосування Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей фінансових санкцій (штрафів), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2022 року № 101, далі – Порядок № 101) [13];

– відомостей про потерпілого (за наявності) (п. 3 ч. 15 ст. 66 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», далі – Закон № 2042-VIII) [14].

Відсутність відомостей про адміністративний орган, який прийняв адміністративний акт у справі про фінансову відповідальність, призводить до нікчемності такого адміністративного акта (п. 1 ч. 1 ст. 77 Закону України «Про адміністративну процедуру») [5].

Констатуючи, що в спеціальних законодавчих актах про фінансову відповідальність іноді виділяється **описова частина** адміністративного акта та усвідомлюючи необхідність приведення структури акта у відповідність із Законом України «Про адміністративну процедуру», разом з тим, маємо дослідити і таку структурну одиницю, оскільки вона існує в чинній нормативній базі. Отже, в описовій частині адміністративного акта у справі про фінансову відповідальність (в тих випадках, коли така частина передбачена спеціальним нормативно-правовим актом) зазначаються:

– виклад обставин справи, установлених під час її розгляду (абзац третій п. 6.2 Порядку розгляду справ про порушення юридичними особами вимог законодавства в галузі державного експортного контролю, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 16 грудня 2013 року № 1490, далі – Порядок № 1490, а також абзац третій п. 2 розділу VII Правил № 227) [15; 7];

– посилання на нормативно-правовий акт, вимоги (норми) якого порушено (там само) [15; 7].

Отже, до описової частини адміністративних актів про фінансову відповідальність у сферах фінансового моніторингу та державного експортного контролю – вносяться ті відомості, які в дійсності повинні вноситися саме до мотивувальної частини адміністративного акта згідно з п. 2, 5 ч. 2 ст. 72 Закону України «Про адміністративну процедуру».

Переходячи безпосередньо до особливостей **мотивувальної частини** адміністративних актів у справах про фінансову відповідальність, відзначимо, що в цій частині зазначаються:

– суть пояснень особи, щодо якої складено протокол (у разі їх надання) (п. 21 Порядку притягнення до відповідальності та порядку визначення розмірів штрафів за порушення у сфері державної реєстрації юридичних осіб, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 13 вересня 2023 року № 3258/5) [16];

– опис обставин, встановлених під час розгляду справи, та доказів, що їх підтверджують (п. 4 ч. 16 ст. 74 Закону № 1054-IX) [10];

– вартість виробленої продукції (п. 9 Порядку застосування фінансових санкцій до суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28 жовтня 2002 року № 619, далі – Порядок № 619) [17], якщо така вартість має значення для розгляду справи;

– нормативно-правові акти та/або умови документів дозвільного характеру, які були порушені (додаток 4 до Порядку № 256) [6];

– положення закону, яке передбачає відповідальність за відповідне правопорушення (п. 23 Порядку № 244) [11];

– спростування заперечень, наданих особами, які беруть участь у справі (п. 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, далі – Порядок № 5) [18] (відзначимо також, що на цю сферу положення Закону України «Про адміністративну процедуру» не поширюються);

– доводи, за якими були відхилені клопотання або докази, надані особою (п. 2 розділу VII Правил № 227) [7], якщо адміністративний орган не погоджується з позицією особи, яка притягається до фінансової відповідальності;

– обґрунтування щодо визначення розміру штрафу (п. 10 Порядку № 384) [12], якщо необхідно застосувати штраф;

– зазначення підстав для закриття справи (п. 5 ч. 15 ст. 66 Закону № 2042-VIII) [14], якщо такі підстави існують;

– період фінансово-господарської діяльності платника податків, при здійсненні якої вчинено порушення, розрахунок суми податкового зобов'язання, граничний строк сплати податкових зобов'язань, детальний розрахунок штрафних санкцій, інформація щодо наявності обставин, які пом'якшують, обтяжують або звільняють від фінансової відповідальності (пп. 58.1.2 п. 58.1 ст. 58 Податкового кодексу України) [19] – у випадку вчинення порушення законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи Державної податкової служби України.

Резолютивна частина адміністративного акта у справі про фінансову відповідальність:

- завжди містить прийняте у справі рішення (наприклад, п. 23 Порядку № 244) [11] відповідно до наведеної вище класифікації адміністративних актів в досліджуваній сфері;
- у разі притягнення до фінансової відповідальності – містить суму штрафу, який слід сплатити особі, притягненій до відповідальності (приклад – Додаток 4 до Порядку № 256) [6];
- в окремих випадках може містити відомості, які є більш характерними для мотивувальної частини, а саме – посилання на відповідні статті (пункти) нормативно-правового акта, що передбачає наявність або відсутність відповідальності за вчинені дії (п. 6.2 Порядку № 1490) [15];
- може містити строк, протягом якого особа повинна сплатити фінансові санкції (штрафи) (пп. 5 п. 6 Порядку № 101) [13];
- може містити рахунок, на який повинно бути сплачено суму фінансових санкцій (п. 9 Порядку № 619) [17];
- в разі, якщо прийнятий акт передбачає необхідність вжиття заходів з його виконання – в ньому може бути також зазначено порядок його примусового виконання (п. 2 розділу VII Правил № 227) [7];
- в певних випадках (у справах про порушення економічної конкуренції) – може також містити вказівку про дії, які особа повинна виконати або від яких утриматися для припинення порушення та усунення його наслідків (п. 4 розділу VIII Порядку № 5) [18].

У зв'язку із тим, що законодавство про фінансову відповідальність не повною мірою приведене у відповідність до Закону України «Про адміністративну процедуру», наразі резолютивна частина адміністративного акта у справі про фінансову відповідальність містить також відомості, характерні для **заключної частини** такого акта, зокрема:

- дату набрання чинності актом (п. 2 розділу VII Правил № 227) [7];
- порядок та строк його оскарження (п. 14 Порядку № 70) [8].

Крім того, в силу вимог ч. 1 ст. 71 Закону України «Про адміністративну процедуру», в заключній частині тих адміністративних актів про притягнення до фінансової відповідальності, оскарження яких не зупиняє їхню дію, має міститися вказівка на такий винятковий правовий наслідок з посиланням на правові підстави для такого винятку [5].

Адміністративні акти про притягнення до фінансової відповідальності, які підлягають примусовому виконанню без необхідності звернення до суду, повинні також відповідати вимогам до виконавчих документів, що визначені ч. 1 ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження». Специфічним реквізитом виконавчого документа, який не характерний для жодної із зазначених вище частин адміністративного акта, є строк пред'явлення рішення до виконання [20]. Також мають бути чітко ідентифіковані сторони виконавчого провадження (стягувач і боржник), для кожної з яких має бути зазначено повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та, за наявності, по батькові (для фізичних осіб), місцезнаходження (для юридичних осіб) або адреса місця проживання чи перебування (для фізичних осіб), дата народження боржника – фізичної особи, ідентифікаційні коди (для юридичних осіб) або реєстраційні номери облікової картки платника податків чи серії та номери паспортів (для фізичних осіб) [20]. Відсутність таких відомостей призведе до повернення виконавчого документу стягувачу без прийняття до виконання на підставі п. 6 ч. 4 ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» [20].

Висновки. Адміністративний акт у справі про фінансову відповідальність вирішує цю справу по суті в один із двох способів – з притягненням або без притягнення до фінансової відповідальності. Видами таких адміністративних актів є: про застосування заходів фінансової відповідальності; про закриття справи з реабілітуючих чи з nereабілітуючих підстав; про передачу матеріалів для проведення досудового розслідування; про укладення угоди про врегулювання наслідків вчинення порушення. В окремих сферах застосування фінансової відповідальності існує прогалина щодо порядку дій адміністративного органу в разі виявлення відсутності підстав для накладення фінансової санкції. Процедурні норми фінансової відповідальності лише частково враховують структуру адміністративного акта, визначену Законом України «Про адміністративну процедуру», зокрема – не визначають такої частини акта як заключна, а натомість в окремих випадках передбачають наявність описової частини акта.

Вступна частина акта може містити: дату і місце розгляду справи; найменування органу, посаду і повне ім'я посадової особи та реквізити документу, на підставі якого вона діє; реквізити документу, який став підставою початку провадження у справі; номер акта; відомості про особу, яка притягається до відповідальності, а також про потерпілого.

Описова частина акта (якщо така є) може містити встановлені органом обставини справи та посилання на нормативно-правовий акт, вимоги якого порушено. Необхідно внести зміни до процедурних норм та об'єднати цю структурну одиницю адміністративного акта з мотивувальною частиною.

У мотивувальній частині акта можуть зазначатися: зміст пояснень особи; встановлені суб'єктом владних повноважень обставини; докази на підтвердження таких обставин; нормативні акти або дозвольні документи, вимоги яких порушено (або навпаки – не порушено); мотиви прийняття чи відхилення доводів особи, яка притягається до фінансової відповідальності; обставини, які впливають на розмір стягнення (якщо

існують підстави для його накладення та санкція не є фіксованою абсолютно-визначеною). У разі закриття справи зазначаються підстави такого рішення.

Резолютивна частина акта, окрім прийнятого рішення, може містити: суму штрафу; посилання на статті (пункти) нормативно-правового акта (хоча цей елемент більш характерний для мотивувальної частини); строк сплати і реквізити для сплати фінансової санкції; порядок виконання акта; дії, необхідні для усунення порушення та його наслідків; дату набрання актом чинності; порядок і строк його оскарження (останні дві складові слід віднести до заключної частини акта шляхом внесення відповідних змін). Адміністративний акт, який є виконавчим документом, повинен також додатково містити ідентифікуючі дані стягувача і боржника та містити строк пред'явлення його до примусового виконання.

Список використаних джерел:

1. Білоус-Осінь Т., Фролова Є., Слободянюк М., Латковська Т. Сучасна адміністративістика : навч.-метод. посіб. Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 68 с. DOI: 10.32837/11300.23856. URL: <https://surl.lu/cwixrx>
2. Турчак А.М. Поняття та основні ознаки адміністративного акту: аналіз сучасної адміністративно-правової літератури. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : Право, публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4. DOI: 10.54929/2786-5746-2022-4-01-08. URL: <https://surl.lu/zmtljo>
3. Мельниченко Б.Б. Адміністративний акт як основна форма публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2021. Том 32 (71). № 1. С. 57–62. DOI: 10.32838/TNU-2707-0581/2021.1/11. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/13.pdf
4. Доненко В.В., Макушев П.В. Адміністративний акт у сфері надання соціальних послуг: поняття, ознаки та правовий зміст. *Правові новели*. 2024. № 23. С. 426–430. DOI: 10.32782/ln.2024.23.56. URL: http://www.legalnovels.in.ua/journal/23_2024/58.pdf
5. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#n475>
6. Про затвердження Порядку розгляду справ про порушення вимог законодавства та застосування санкцій до суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії: наказ Державної інспекції ядерного регулювання України від 28 грудня 2012 року № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0170-13#n31>
7. Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та застосування заходів впливу: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 06 квітня 2021 року № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-21#Text>
8. Про затвердження Порядку накладення Державним агентством України з питань кіно адміністративно-господарських штрафів за порушення вимог статті 15-1 Закону України «Про кінематографію»: наказ Міністерства культури України від 19 лютого 2016 року № 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0708-16#Text>
9. Постанова Верховного Суду від 11 березня 2021 року у справі № 640/23179/19 про визнання протиправними рішення та наказу. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/95439046>
10. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 3 грудня 2020 року № 1054-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#n999>
11. Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1995 року № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-95-%D0%BF#n191>
12. Про затвердження Порядку накладення Державним комітетом телебачення і радіомовлення України адміністративно-господарських штрафів: наказ Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 17 жовтня 2017 року № 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1367-17#Text>
13. Про затвердження Порядку застосування Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей фінансових санкцій (штрафів): постанова Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2022 року № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2022-%D0%BF#Text>
14. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин: Закон України від 18 травня 2017 року № 2042-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
15. Про затвердження Порядку розгляду справ про порушення юридичними особами вимог законодавства в галузі державного експортного контролю: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 16 грудня 2013 року № 1490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-14#Text>
16. Про затвердження Порядку притягнення до відповідальності та порядку визначення розмірів штрафів за порушення у сфері державної реєстрації юридичних осіб: наказ Міністерства юстиції України від 13 вересня 2023 року № 3258/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1614-23#Text>
17. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій до суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання,

пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць»: наказ Міністерства освіти і науки України від 28 жовтня 2002 року № 619. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0896-02#Text>

18. Про затвердження Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції: розпорядження Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-94#Text>

19. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n2361>

20. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

Дата надходження статті: 04.08.2025

Дата прийняття статті: 28.08.2025

Опубліковано: 01.10.2025